

4. О. Батанов Статус громади в пошуках оптимального варіанту конституційної моделі місцевого самоврядування в сучасній Україні: теорія і практика// Юридична Україна. – 10-12/2015 [Електронний ресурс]. –
file:///C:/Users/%D0%9F%D0%9A/Downloads/urykr_2015_10-12_10.pdf

Юлія Миколаївна Шерстюк – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Вікторія Павлівна Грובה** – директор
Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації,
доктор юридичних наук, професор

СПІВВІДНОШЕННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ІНШИХ УТВОРЕНЬ У ПУБЛІЧНІЙ ВЛАДІ

Питання співвідношення системи місцевого самоврядування та інших утворень публічної влади не втрачає своєї дослідницької актуальності і на сьогоднішній день, що пов'язане, в першу чергу, з проблематикою співвідношення державної та муніципальної влад як форм публічної влади. Це, на перший погляд, суто теоретичне питання має неабияке значення для практики, зокрема, щодо визначення меж та сфери компетенції, оптимальної, збалансованої, узгодженої будови системи місцевого самоврядування й інших системних утворень у публічній владі, питань децентралізації та ступеня самостійності відповідних суб'єктів у вирішенні питань місцевого значення, тощо.

Окремі аспекти зазначеної проблеми знайшли відображення у наукових розробках, серед яких праці В. Б. Авер'янова, В. І. Борденюка, В. А. Григор'єва, М. Ф. Орзіха, В. Ф. Погорілка, С. Є. Саханенко, В. О. Сербогіна, Ю. С. Шемшученка, Г. В. Чапали, О. Н. Ярмиша та інших науковців. Чимала кількість праць на задану проблематику, тим не менш не вирішує окреслених питань, адже, досі серед науковців немає єдності в поглядах щодо співвідношення державної та муніципальної влад.

Одні вчені, зокрема, Г. М. Чеботарьов, В. В. Куліков, Борденюк В. І., Ю. Панійко, В. М. Шаповал є прихильниками державницької концепції. Інша група науковців, такі як О. Є. Кутафін, В. І. Фадєєв, Батанов О. В., В. М. Кампо, В. А. Григор'єв відстоюють громадівську концепцію. Існує і третя концепція – концепція муніципального дуалізму.

Проаналізувавши сутність всіх трьох концепцій, вважаємо найбільш аргументованою та такою що відповідає потребам сучасного розвитку Української держави, саме громадівську концепцію. І основним

беззаперечним аргументом, даної теорії є те, що, місцеве самоврядування, це, в першу чергу, природне, невідчужуване право територіальної громади, яке, як і інші природні права існує та належить суб'єкту в силу його природи, а не з дозволу іншого суб'єкта, в тому числі держави. Про це свідчить і позиція законодавця, виражена в правових нормах, які визначають суть місцевого самоврядування, як гарантоване державною право та реальну здатність територіальної громади самостійно або через представницькі органи вирішувати питання місцевого значення [1, 2].

Безсумнівним є і той факт, що суб'єкти муніципальної влади, як і будь-який інший суб'єкт, що функціонує на території держави, в силу державного суверенітету підпадають під вплив її влади і зобов'язані діяти в межах створеного нею правового поля. Однак, даний факт свідчить тільки про те, що держава виступає гарантом, зазначеного вище, природного права та встановлює правову основу здійснення місцевого самоврядування, тим самим забезпечуючи правову самостійність муніципальної влади, відповідно до якої органи державної влади не мають права втручатись у законну діяльність органів місцевого самоврядування.

Крім того, муніципальна влада так само як і державна базується та здійснюється на принципі народовладдя, тільки в першому випадку джерелом влади є територіальна громада, а в другому – народ. Тут, необхідним, вбачається підкреслити, що територіальна громада є самостійним суб'єктом публічних відносин, який не можна ототожнювати з будь-яким іншим суб'єктом в тому числі з народом держави, адже, її статус визначається специфічною притаманною тільки їй правосуб'єктністю. Тому, аргумент прихильників державницької концепції про похідність органів місцевого самоврядування від державної влади, як наслідок того, що народ не може бути одночасно джерелом двох влад [3], на нашу думку, є не зовсім актуальним, адже, мова іде про два різні суб'єкти, з притаманною тільки ним правосуб'єктністю, а принцип народовладдя однаковою мірою застосовується в обох формах здійснення публічної влади.

Безпосереднє співвідношення систем місцевого самоврядування та державної влади на місцях залежить від моделі місцевого управління, класично виділяють чотири основних: англосаксонська (децентралізована), романо-германська (відносно децентралізована), іберійська та радянська (централізовані). В Україні діє відносно децентралізована модель, що обумовлюється функціонуванням на регіональному рівні «агентів» державної влади – територіальних органів центральних органів виконавчої влади та місцевих державних адміністрацій. Якщо співвідносити систему місцевого самоврядування саме з системою місцевих органів державної виконавчої влади, можна зазначити наступне. По-перше, система місцевих органів державної влади створюється відповідно до адміністративно-територіального устрою

Україні виключно на регіональному рівні – АРК, область, район, міста зі спеціальним статусом, та функціонують відповідно до ієрархічної підпорядкованості як по вертикалі так і по горизонталі; представницькі органи місцевого самоврядування створюються як на регіональному так і на базовому рівнях (село, селище, місто), функціонують в умовах відсутності ієрархії та підпорядкованості центру чи власній вертикалі, наявна виключно підпорядкованість по горизонталі територіальній громаді, яка і формує ці органи. По-друге, порядок формування органів є різним – державні органи виконавчої влади на місцях формуються шляхом призначення; представницькі органи місцевого самоврядування – шляхом виборів, виконавчі органи місцевого самоврядування відповідно до принципу організаційної самостійності створюються безпосередньо радами, а органи самоорганізації населення – створюватися за ініціативою жителів і з дозволу сільських, селищних, міських рад. Щодо компетенції, то територіальні органи центральних органів виконавчої влади це, як правило, органи спеціальної компетенції, в зв'язку з чим проблем з розмежуванням предметів віддання між ними та органами місцевого самоврядування практично не виникає. Що ж до місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, то обидва є органами загальної компетенції, тому логічно, що і сфери впливу цих органів будуть перетинатись, адже, практично неможливо розмежувати сфери державного і місцевого значення, виходом з цієї ситуації вбачається діяти обом владам на місцях суворо у відповідності до передбачених законом власних повноважень із дотриманням принципу поєднання державних та місцевих інтересів, а з урахуванням реформи місцевого самоврядування направленої на децентралізацію муніципальної влади, доцільним було б закріплення на законодавчому рівні принципів пропорційності та субсидіарності.

Отже, із всього вищесказаного можна зробити наступні висновки: муніципальна влада є самостійною формою здійснення публічної влади, що базується на природному праві територіальної громади, а також на принципах – народовладдя, поєднання державних та місцевих інтересів, правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності, останній, на жаль, досі не діє повною мірою та потребує подальшого вдосконалення. І саме громадівська концепція співвідношення державної та муніципальної влади, надасть змогу оптимально завершити реформу децентралізації, усунути всі недоліки в питаннях самостійності місцевого самоврядування, побудувати максимально збалансовану систему місцевого управління, а також удосконалити механізми реалізації та гарантування права територіальної громади, як первинного суб'єкта місцевого самоврядування, безпосередньо вирішувати питання місцевого значення.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show> .
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/page6>
3. Борденюка В. Деякі аспекти співвідношення місцевого самоврядування, держави і громадянського суспільства в Україні / В. Борденюк // Право України. – 2001. – №12. – С. 24-27.

Інна Анатоліївна Шимко – студентка I курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Світлана Андріївна Лубенець** – викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Загальносвітова тенденція погіршення рівня свободи преси та слова, зафіксована у звітах міжнародних організацій, зокрема таких, як «Репортери без кордонів», Freedom House [3] та інших обумовлює необхідність дослідження проблематики правового регулювання діяльності засобів масової інформації в новому світлі, з огляду на причини негативних явищ у сфері свободи слова, що призвели до найбільш серйозної кризи демократії в світі за останнє десятиріччя.

Стан доктринальної розробленості досліджуваної теми характеризується відсутністю комплексних напрацювань щодо конституційно-правового статусу ЗМІ. Окремі аспекти законодавчого забезпечення діяльності ЗМІ досліджуються в працях фахівців у галузі загальної теорії держави та права, інформаційного права, конституційного права, адміністративного права: – В. Б. Авер'янова, О. А. Баранова, І. Л. Бачило, О. А. Гаврилова, Р. А. Калюжного, В. А. Копилова, О. В. Каплій, А. Т. Комзюка, А. І. Марущака, О. Г. Марценюка, А. М. Новицького, Н. Б. Новицької, О. В. Олійника, В. Ф. Погорілка, П. М. Рабіновича, І. М. Сопілко, В. С. Цимбалюка, М. Я. Швеця, Ю. С. Шемшученка та ін.

Щодо нормативно-правового врегулювання, то в першу чергу, слід зазначити, що Конституція України не вдається до детальної регламентації діяльності ЗМІ, а закріплює лише основні засади інформаційної сфери відносин. Серед конституційних основ діяльності ЗМІ найважливішими є такі норми: ст. 34 – свобода думки і слова, вільне вираження своїх